

Narzędzia informatyczne w językoznawstwie

HTML i XHTML

Marcin Junczys-Dowmunt
junczys@amu.edu.pl

Zakład Logiki Stosowanej
<http://www.logic.amu.edu.pl>

17. października 2007

Po co językoznawcom (X)HTML?

- ▶ Prawie cała widzialna część internetu opiera się na HTML i jego odmianach

Po co językoznawcom (X)HTML?

- ▶ Prawie cała widzialna część internetu opiera się na HTML i jego odmianach
- ▶ Wniosek z tego: prawie wszystkie dane lingwistyczne pochodzące z internetu będą osaczone w HTML

Po co językoznawcom (X)HTML?

- ▶ Prawie cała widzialna część internetu opiera się na HTML i jego odmianach
- ▶ Wniosek z tego: prawie wszystkie dane lingwistyczne pochodzące z internetu będą osaczone w HTML
- ▶ Jeśli chcemy w jakikolwiek sposób przetwarzać informacje z internetu, nie obejdzie się bez podstawowych znajomości HTML (dlatego HTML dla językoznawców)

Po co językoznawcom (X)HTML?

- ▶ Prawie cała widzialna część internetu opiera się na HTML i jego odmianach
- ▶ Wniosek z tego: prawie wszystkie dane lingwistyczne pochodzące z internetu będą osaczone w HTML
- ▶ Jeśli chcemy w jakikolwiek sposób przetwarzać informacje z internetu, nie obejdzie się bez podstawowych znajomości HTML (dlatego HTML dla językoznawców)
- ▶ Jeśli mamy zamiar umieszczać własne treści w internecie, to lepiej korzystać z XHTML niż HTML.
- ▶ Będziemy wtedy tworzyć strony bardziej przystosowane do przetwarzania automatycznego i świecić dobrym przykładem (dlatego XHTML)

Ale co to właściwie HTML?

Wikipedia (EN)

- ▶ **HTML** (ang. *HyperText Markup Language*, pl. *hipertekstowy język znaczników*) jest dominującym językiem dla stron internetowych

Ale co to właściwie HTML?

Wikipedia (EN)

- ▶ **HTML** (ang. *HyperText Markup Language*, pl. *hipertekstowy język znaczników*) jest dominującym językiem dla stron internetowych
- ▶ Służy do opisu struktury informacji tekstowych w dokumencie
 - ▶ oznacza wybrane części tekstu jako nagłówki, akapity, listy itp.
 - ▶ wzbogaca tekst o formularze, obrazki i inne obiekty

Ale co to właściwie HTML?

Wikipedia (EN)

- ▶ **HTML** (ang. *HyperText Markup Language*, pl. *hipertekstowy język znaczników*) jest dominującym językiem dla stron internetowych
- ▶ Służy do opisu struktury informacji tekstowych w dokumencie
 - ▶ oznacza wybrane części tekstu jako nagłówki, akapity, listy itp.
 - ▶ wzbogaca tekst o formularze, obrazki i inne obiekty
- ▶ HTML jest zapisywany jako zwykły tekst za pomocą znaczników otoczonych ostrymi nawiasami

Wikipedia (EN)

- ▶ **HTML** (ang. *HyperText Markup Language*, pl. *hipertekstowy język znaczników*) jest dominującym językiem dla stron internetowych
- ▶ Służy do opisu struktury informacji tekstowych w dokumencie
 - ▶ oznacza wybrane części tekstu jako nagłówki, akapity, listy itp.
 - ▶ wzbogaca tekst o formularze, obrazki i inne obiekty
- ▶ HTML jest zapisywany jako zwykły tekst za pomocą znaczników otoczonych ostrymi nawiasami
- ▶ Nazwa HTML jest nieraz stosowana jako hiperonim dla wszystkich innych pokrewnych formalizmów, w tym XHTML

- 1989 Tim Berners-Lee (CERN) rozwija pierwszy internetowy system hipertekstowy
- 1990 Powstaje W3C (World Wide Web Consortium)
- 1993 Specyfikacja SGML
- 1995 Pierwsza oficjalna wersja: HTML 2
- 01 1997 HTML 3.2 próba uwzględnienia konsekwencji *wojny przegładarek*
- 12 1997 HTML 4.0 pierwsze czystki
- 1999 HTML 4.01 jak na razie ostatnia wersja HTML
- 2000 XHTML 1.0 czyli uzgodnienie HTML 4.01 z XML
- 2001 XHTML 1.1 ostatnia oficjalna wersja

Znaczniki HTML składają się różnych rodzajów jednostek,
najważniejsze to:

Znaczniki HTML składają się różnych rodzajów jednostek, najważniejsze to:

- ▶ elementy (główne znaczniki)

Znaczniki HTML składają się różnych rodzajów jednostek, najważniejsze to:

- ▶ elementy (główne znaczniki)
- ▶ atrybuty (metadane dot. znaczników)

Znaczniki HTML składają się różnych rodzajów jednostek, najważniejsze to:

- ▶ elementy (główne znaczniki)
- ▶ atrybuty (metadane dot. znaczników)
- ▶ dane tekstowe (tekst na stronie)

Znaczniki HTML składają się różnych rodzajów jednostek, najważniejsze to:

- ▶ elementy (główne znaczniki)
- ▶ atrybuty (metadane dot. znaczników)
- ▶ dane tekstowe (tekst na stronie)
- ▶ encje (znaki szczególne, np. jawne spacje)

Struktura dokumentu HTML (2)

Elementy zwykle składają się z trzech części:

- ▶ znacznik początkowy (w postaci <znacznik>)
- ▶ zawartości elementu (tekst lub inne elementy)
- ▶ znacznik końcowy (w postaci </znacznik>)

Elementy zwykle składają się z trzech części:

- ▶ znacznik początkowy (w postaci `<znacznik>`)
- ▶ zawartości elementu (tekst lub inne elementy)
- ▶ znacznik końcowy (w postaci `</znacznik>`)

Niektóre elementy można opisać dokładniej za pomocą atrybutów

- ▶ atrybuty umieszczamy w znaczniku początkowym (np. `<znacznik atrybut1="wartość1" atrybut2="wartość2" ... atrybutN="wartośćN">`)
- ▶ znaczniki końcowe raczej nie mogą zawierać atrybutów

Struktura dokumentu HTML (3)

Ogólna struktura dokumentu HTML:

- ▶ element główny każdego dokumentu HTML to `html`
- ▶ element główny zawiera dwa kolejne elementy:
 - ▶ `head` (nagłówek dokumentu)
 - ▶ `body` (treść dokumentu)
- ▶ na początku dokumentu *powinna* się znaleźć informacja o typie dokumentu

```
<!DOCTYPE html PUBLIC ... >  
<html>  
  <head> ... </head>  
  <body> ... </body>  
</html>
```

Mały przykład dokumentu HTML

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN"
"http://www.w3.org/TR/html401/loose.dtd">
<html>
  <head>
    <meta http-equiv="Content-Type"
    content="text/html; charset=UTF-8">
    <title>Tytuł dokumentu</title>
  </head>
  <body background="white" text="black">
    <h1>To jest dokument <font color="red">HTML</font></h1>
    <p>A tutaj mamy jakiś przykładowy akapit, który służy
    jedynie celom poznawczym. <br>
    <a href="http://www.ij.amu.edu.pl">link do strony
    instytutu</a>
    <p> To drugi akapit, który zawiera kilka tzw.
    <i>encji</i>: <br> \&amp; \&nbsp; \&Ouml; \&szlig;
  </body>
</html>
```


- ▶ XHTML to eXtensible HyperText Markup Language

¹Każdy standardowy parser XML poradzi sobie z XHTML ale niekoniecznie z HTML

²To akurat zależy niestety w znacznym stopniu od przeglądarki

- ▶ XHTML to eXtensible HyperText Markup Language
- ▶ Jest rozwinięciem standardu HTML 4.01
- ▶ Można powiedzieć, że jest przecięciem HTML 4.01 i XML (oba języki są podzbiorami SGML)

¹Każdy standardowy parser XML poradzi sobie z XHTML ale niekoniecznie z HTML

²To akurat zależy niestety w znacznym stopniu od przeglądarki

- ▶ XHTML to eXtensible HyperText Markup Language
- ▶ Jest rozwinięciem standardu HTML 4.01
- ▶ Można powiedzieć, że jest przecięciem HTML 4.01 i XML (oba języki są podzbiorami SGML)
- ▶ XHTML jest lepszy pod względem automatycznego przetwarzania¹ (bardziej rygorystyczna składnia)

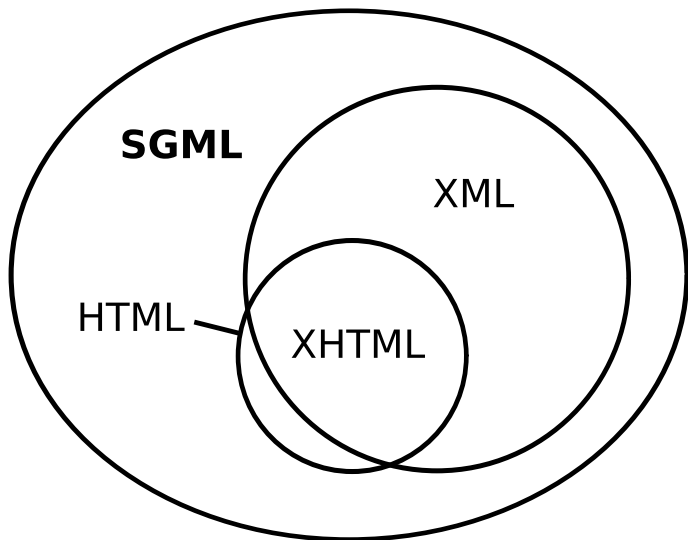
¹Każdy standardowy parser XML poradzi sobie z XHTML ale niekoniecznie z HTML

²To akurat zależy niestety w znacznym stopniu od przeglądarki

- ▶ XHTML to eXtensible HyperText Markup Language
- ▶ Jest rozwinięciem standardu HTML 4.01
- ▶ Można powiedzieć, że jest przecięciem HTML 4.01 i XML (oba języki są podzbiorami SGML)
- ▶ XHTML jest lepszy pod względem automatycznego przetwarzania¹ (bardziej rygorystyczna składnia)
- ▶ Pozwala na korzystanie z różnych rozszerzeń XML, np. MathML, SVG itp.²

¹Każdy standardowy parser XML poradzi sobie z XHTML ale niekoniecznie z HTML

²To akurat zależy niestety w znacznym stopniu od przeglądarki

- ▶ Przeglądarki przetwarzające HTML wewnętrznie korygują błędy i niedociągnięcia

- ▶ Przeglądarki przetwarzające HTML wewnętrznie korygują błędy i niedociągnięcia
- ▶ XHTML wymaga pełnej zgodności ze specyfikacją XML, inaczej nie jest możliwe wyświetlenie dokumentu

- ▶ Przeglądarki przetwarzające HTML wewnętrznie korygują błędy i niedociągnięcia
- ▶ XHTML wymaga pełnej zgodności ze specyfikacją XML, inaczej nie jest możliwe wyświetlenie dokumentu
- ▶ Pozorna niedogodność jest tak naprawdę zaletą: wymusza większą staranność przy tworzeniu stron internetowych

- ▶ Przeglądarki przetwarzające HTML wewnętrznie korygują błędy i niedociągnięcia
- ▶ XHTML wymaga pełnej zgodności ze specyfikacją XML, inaczej nie jest możliwe wyświetlenie dokumentu
- ▶ Pozorna niedogodność jest tak naprawdę zaletą: wymusza większą staranność przy tworzeniu stron internetowych
- ▶ Możliwość walidacji stron

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)
- ▶ Puste elementy są także zamykane (np. zamiast `
` stosujemy `
`)

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)
- ▶ Puste elementy są także zamykane (np. zamiast `
` stosujemy `
`)
- ▶ Poprawne zagnieżdżanie (np. zamiast `<p>tekst wyróżniony</p>` - `<p>tekst wyróżniony</p>`)

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)
- ▶ Puste elementy są także zamykane (np. zamiast `
` stosujemy `
`)
- ▶ Poprawne zagnieżdżanie (np. zamiast `<p>tekst wyróżniony</p>` - `<p>tekst wyróżniony</p>`)
- ▶ Nazwy elementów i atrybutów pisane małymi literami

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)
- ▶ Puste elementy są także zamykane (np. zamiast `
` stosujemy `
`)
- ▶ Poprawne zagnieżdżanie (np. zamiast `<p>tekst wyróżniony</p>` - `<p>tekst wyróżniony</p>`)
- ▶ Nazwy elementów i atrybutów pisane małymi literami
- ▶ Wartości atrybutów w cudzysłowie (np. `<td rowspan="3">`)

XHTML w porównaniu do HTML (1)

- ▶ Każdemu znacznikowi otwierającemu odpowiada znacznik zamykający (np. ` ... `)
- ▶ Puste elementy są także zamykane (np. zamiast `
` stosujemy `
`)
- ▶ Poprawne zagnieżdżanie (np. zamiast `<p>tekst wyróżniony</p>` - `<p>tekst wyróżniony</p>`)
- ▶ Nazwy elementów i atrybutów pisane małymi literami
- ▶ Wartości atrybutów w cudzysłowie (np. `<td rowspan="3">`)
- ▶ Niedozwolona minimalizacja elementów (np. zamiast `<textarea readonly>` - `<textarea readonly="readonly">`)

XHTML w porównaniu do HTML (2)

- ▶ Główny element `html` musi zawierać atrybut `xmlns` (np. `<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="pl">`)

XHTML w porównaniu do HTML (2)

- ▶ Główny element `html` musi zawierać atrybut `xmlns` (np. `<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="pl">`)
- ▶ Dokument rozpoczyna się od (opcjonalnej) deklaracji XML, np. `<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>`

XHTML w porównaniu do HTML (2)

- ▶ Główny element `html` musi zawierać atrybut `xmlns` (np. `<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="pl">`)
- ▶ Dokument rozpoczyna się od (opcjonalnej) deklaracji XML, np. `<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>`
- ▶ Należy zastosować odpowiednią definicję typu dokumentu (np. dla XHTML 1.0 `<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Strict//EN" "http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-strict.dtd">`)

Przykład dokumentu XHTML 1.0

```
<?xml version="1.0" encoding="ISO-8859-2"?>
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Strict//EN"
"http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-strict.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="pl">
  <head>
    <title>Przykład dokumentu zgodnego z XHTML 1.0 Strict</title>
    <link rel="stylesheet" type="text/css" href="style.css" />
  </head>
  <body>
    <p>To jest przykład.</p>
  </body>
</html>
```

Każdy dokument XHTML musi spełniać dwa rodzaje poprawności:

Każdy dokument XHTML musi spełniać dwa rodzaje poprawności:

- ▶ **Poprawność składniową** (*well-formedness*) - zgodność z podstawowymi regułami składni XML

Każdy dokument XHTML musi spełniać dwa rodzaje poprawności:

- ▶ **Poprawność składniową** (*well-formedness*) - zgodność z podstawowymi regułami składni XML
- ▶ **Poprawność strukturalną** (*validity*) - zgodność z daną definicją typu dokumentu (DTD)

Każdy dokument XHTML musi spełniać dwa rodzaje poprawności:

- ▶ **Poprawność składniową** (*well-formedness*) - zgodność z podstawowymi regułami składni XML
- ▶ **Poprawność strukturalną** (*validity*) - zgodność z daną definicją typu dokumentu (DTD)

Poprawność składniowa jest sprawdzana przez dowolny parser XML, w tym np. przeglądarka Firefox. Jeśli występuje błąd, to parser ma obowiązek nie wyświetlić dokumentu.

Każdy dokument XHTML musi spełniać dwa rodzaje poprawności:

- ▶ **Poprawność składniową** (*well-formedness*) - zgodność z podstawowymi regułami składni XML
- ▶ **Poprawność strukturalną** (*validity*) - zgodność z daną definicją typu dokumentu (DTD)

Poprawność składniowa jest sprawdzana przez dowolny parser XML, w tym np. przeglądarka Firefox. Jeśli występuje błąd, to parser ma obowiązek nie wyświetlić dokumentu.

Poprawność strukturalna jest sprawdzana przez tzw. *validator*. Walidator porównuje dokument z podaną definicją typu dokumentu.

- ▶ Semantic (X)HTML to nie tyle standard co pewien styl tworzenia stron
- ▶ Dążymy do separacji treści od formatu

- ▶ Semantic (X)HTML to nie tyle standard co pewien styl tworzenia stron
- ▶ Dążymy do separacji treści od formatu
- ▶ Rezygnujemy z elementów lub atrybutów służących tylko do formatowania, np. ``, `<marque>` itp.

- ▶ Semantic (X)HTML to nie tyle standard co pewien styl tworzenia stron
- ▶ Dążymy do separacji treści od formatu
- ▶ Rezygnujemy z elementów lub atrybutów służących tylko do formatowania, np. ``, `<marque>` itp.
- ▶ Przykład: Różnica między `<i>` a ``
- ▶ Nadajemy dokumentom strukturę logiczną
- ▶ Formatowanie odbywa się na innym poziomie, np. CSS (Cascading Style Sheets)

Specyfikacja HTML 4.01 <http://www.w3.org/TR/html4/>

Specyfikacja XHTML 1.0 <http://www.w3.org/TR/xhtml1/>

Specyfikacja XHTML 1.1 <http://www.w3.org/TR/xhtml11/>

Walidator W3C <http://validator.w3.org>

Kurs HTML <http://webmaster.helion.pl/kurshtml/>

Skrót HTML http://www.w3schools.com/html/html_quick.asp

Kurs XHTML <http://kurs.browsehappy.pl>